

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

RECOMANDĂRI

PARLAMENTUL EUROPEAN

CONSILIU

RECOMANDAREA PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI

din 23 aprilie 2008

privind stabilirea Cadrului european al calificărilor pentru învățarea de-a lungul vieții

(Text cu relevanță pentru SEE)

(2008/C 111/01)

PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene, în special articolul 149 alineatul (4) și articolul 150 alineatul (4),

având în vedere propunerea Comisiei,

având în vedere avizul Comitetului Economic și Social European ⁽¹⁾,

având în vedere avizul Comitetului Regiunilor ⁽²⁾,

hotărând în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 251 din tratat ⁽³⁾,

întrucât:

(1) Dezvoltarea și recunoașterea cunoștințelor, abilităților și competențelor cetățenilor sunt esențiale pentru dezvoltarea individuală, competitivitate, ocuparea forței de muncă și pentru coeziunea socială în Comunitate. Asemenea dezvoltare și recunoaștere ar trebui să faciliteze mobilitatea transnațională a lucrătorilor și a celor care studiază și să contribuie la îndeplinirea cerințelor privind cererea și oferta pe piața europeană a muncii. Accesul și participarea la învățarea de-a lungul vieții pentru toți, inclusiv pentru persoanele dezavantajate, și utilizarea calificărilor ar trebui, prin urmare, promovate și îmbunătățite la nivel național și comunitar.

(2) Concluziile Consiliului European de la Lisabona din 2000 arată că o mai mare transparență a calificărilor ar trebui să fie una dintre principalele componente necesare pentru a adapta sistemele de educație și formare din cadrul Comunității la cerințele societății bazate pe cunoaștere. În plus, Consiliul European de la Barcelona din 2002 a făcut apel la o cooperare mai strânsă la nivel universitar și la îmbunătățirea transparenței și a metodelor de recunoaștere în domeniul educației și formării profesionale.

(3) Rezoluția Consiliului din 27 iunie 2002 privind învățarea continuă ⁽⁴⁾ a invitat Comisia, în strânsă cooperare cu Consiliul și statele membre, să dezvolte un cadru pentru recunoașterea calificărilor în materie de educație și formare, sprijinindu-se pe realizările procesului de la Bologna și promovând acțiuni similare în domeniul formării profesionale.

(4) Rapoartele comune ale Consiliului și Comisiei privind punerea în aplicare a programului de lucru „Educație și formare 2010”, adoptate în 2004 și 2006, au subliniat nevoia de a dezvolta un cadru european al calificărilor.

(5) În contextul procesului de la Copenhaga, concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre reuniți în cadrul Consiliului din 15 noiembrie 2004 privind prioritățile viitoare ale cooperării europene consolidate în materie de educație și formare profesională

⁽¹⁾ JO C 175, 27.7.2007, p. 74.

⁽²⁾ JO C 146, 30.6.2007, p. 77.

⁽³⁾ Avizul Parlamentului European din 24 octombrie 2007 (nepublicat încă în Jurnalul Oficial) și decizia Consiliului din 14 februarie 2008.

⁽⁴⁾ JO C 163, 9.7.2002, p. 1.

au acordat prioritate dezvoltării unui cadru european al calificărilor deschis și flexibil, bazat pe transparență și încredere reciprocă, care ar trebui să constituie un punct comun de referință pentru educație și formare.

- (6) Validarea rezultatelor educației non-formale și informale ar trebui promovată în conformitate cu concluziile Consiliului din 28 mai 2004 privind principiile comune europene de identificare și validare a educației non-formale și informale.
- (7) Consiliile Europene de la Bruxelles din martie 2005 și martie 2006 au subliniat importanța adoptării unui cadru european al calificărilor.
- (8) Prezenta recomandare ia în considerare Decizia nr. 2241/2004/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 decembrie 2004 de instituire a unui cadru comunitar unic pentru transparența calificărilor și competențelor (Europass) ⁽¹⁾ și Recomandarea 2006/962/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 decembrie 2006 privind competențele cheie pentru învățarea continuă ⁽²⁾.
- (9) Prezenta recomandare este compatibilă cu cadrul prevăzut pentru Spațiul European al Învățământului Superior și cu descriptorii de ciclu conveniți de miniștrii învățământului superior din 45 de țări europene reuniți la Bergen la 19 și 20 mai 2005 în cadrul procesului de la Bologna.
- (10) Concluziile Consiliului din 23 și 24 mai 2004 privind asigurarea calității educației și formării profesionale, Recomandarea 2006/143/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 februarie 2006 privind continuarea cooperării europene în domeniul asigurării calității în învățământul superior ⁽³⁾, precum și normele și orientările privind asigurarea calității în Spațiul European al Învățământului Superior, convenite de miniștrii învățământului superior la reuniunea de la Bergen, conțin principii comune privind asigurarea calității, care ar trebui să stea la baza punerii în aplicare a Cadrului european al calificărilor.
- (11) Prezenta recomandare nu aduce atingere Directivei 2005/36/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 septembrie 2005 privind recunoașterea calificărilor profesionale ⁽⁴⁾, care conferă drepturi și impune obligații atât autorității naționale competente, cât și migranților. Referirea la nivelurile de calificare prevăzute în Cadrul european al calificărilor nu ar trebui să afecteze accesul pe piața muncii, în cazul în care calificările profesionale au fost recunoscute în conformitate cu Directiva 2005/36/CE.
- (12) Obiectivul prezentei recomandări este crearea unui cadru comun de referință care să servească drept instrument de traducere între diferite sisteme și niveluri de calificări, atât

pentru învățământul general și superior, cât și pentru educația și formarea profesionale. Acest lucru va îmbunătăți transparența, comparabilitatea și transferabilitatea calificărilor cetățenilor, stabilite în conformitate cu practica din diferitele state membre. Fiecare nivel de calificare ar trebui, în principiu, să poată fi atins printr-o varietate de rute educaționale și profesionale. În plus, Cadrul european al calificărilor ar trebui să permită organizațiilor sectoriale internaționale să-și raporteze sistemele de calificări la un punct comun european de referință, arătând astfel relația dintre calificările internaționale sectoriale și sistemele naționale de calificări. Prezenta recomandare contribuie, prin urmare, la realizarea obiectivelor mai largi de promovare a învățării de-a lungul vieții și de creșterea a șanselor de ocupare a unui loc de muncă, a mobilității și integrării sociale a lucrătorilor și persoanelor care studiază. Principiile transparente de asigurare a calității și schimbul de informații vor sprijini punerea sa în aplicare, ajutând la construirea încrederii reciproce.

- (13) Prezenta recomandare ar trebui să contribuie la modernizarea sistemelor de educație și de formare, la crearea unei conexiuni între educație, formare și ocuparea forței de muncă și la construirea de punți de legătură între educația formală, non-formală și informală și, de asemenea, să conducă la validarea rezultatelor învățării obținute din experiență.
- (14) Prezenta recomandare nu înlocuiește sau definește sisteme naționale de calificări și/sau calificări naționale. Cadrul european al calificărilor nu descrie calificări specifice sau competențe individuale și calificările specifice ar trebui corelate prin încadrarea la nivelul corespunzător din Cadrul european al calificărilor pe baza sistemelor naționale de calificări relevante.
- (15) Având în vedere caracterul său neobligatoriu, prezenta recomandare respectă principiul subsidiarității prin susținerea și completarea acțiunilor statelor membre prin facilitarea cooperării viitoare între acestea în vederea îmbunătățirii transparenței și a promovării mobilității și învățării de-a lungul vieții. Prezenta recomandare ar trebui pusă în aplicare în conformitate cu legislația și practica naționale.
- (16) Deoarece obiectivul prezentei recomandări, și anume instituirea unui cadru comun de referință reprezentând un instrument de traducere între diferite sisteme și niveluri de calificări, nu poate fi realizat în mod satisfăcător de către statele membre și, având în vedere amploarea și efectele acțiunii, poate fi realizat mai bine la nivelul Comunității, Comunitatea poate adopta măsuri, în conformitate cu principiul subsidiarității, astfel cum este prevăzut la articolul 5 din tratat. În conformitate cu principiul proporționalității, astfel cum este enunțat în respectul articolului, prezenta recomandare nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea acestui obiectiv,

⁽¹⁾ JO L 390, 31.12.2004, p. 6.

⁽²⁾ JO L 394, 30.12.2006, p. 10.

⁽³⁾ JO L 64, 4.3.2006, p. 60.

⁽⁴⁾ JO L 255, 30.9.2005, p. 22. Directivă, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/100/CE a Consiliului (JO L 363, 20.12.2006, p. 141).

RECOMANDĂ STATELOR MEMBRE:

1. să utilizeze Cadrul european al calificărilor drept instrument de referință pentru a compara nivelurile de calificare ale diferitelor sisteme de calificări și să promoveze atât învățarea de-a lungul vieții, cât și egalitatea de șanse în societatea bazată pe cunoaștere, precum și continuarea integrării pieței europene a muncii, respectând în același timp marea diversitate a sistemelor naționale de educație;
2. să stabilească, până în 2010, corespondențe între sistemele lor naționale de calificări și Cadrul european al calificărilor, în special prin corelarea în mod transparent a nivelurilor proprii de calificare cu nivelurile stabilite în anexa II și, acolo unde se consideră potrivit, prin dezvoltarea de cadre naționale de calificări în conformitate cu legislația și practicile naționale;
3. să adopte măsurile necesare pentru ca, până în 2012, toate noile certificate de calificare, diplome și documente „Euro-pass” emise de autoritățile competente să conțină o referire clară — prin intermediul sistemelor naționale de calificări — la nivelul corespunzător din Cadrul european al calificărilor;
4. să adopte o abordare bazată pe rezultatele învățării pentru definirea și descrierea calificărilor și să promoveze validarea educației non-formale și informale, în conformitate cu principiile europene comune convenite în cadrul concluziilor Consiliului din 28 mai 2004, acordând o atenție specială cetățenilor care sunt mai expuși riscului de a deveni șomeri sau ale căror forme de angajare sunt nesigure, pentru care o astfel de abordare ar putea contribui la o îmbunătățire a participării la învățarea de-a lungul vieții și a accesului pe piața muncii;
5. să promoveze și să aplice principiile de asigurare a calității în educație și formare, prevăzute în anexa III, atunci când stabilesc o legătură între calificările din învățământul superior și din educația și formarea profesională din cadrul sistemelor naționale de calificări și Cadrul european al calificărilor;
6. să desemneze centre naționale de coordonare, în funcție de structurile și cerințele specifice ale statelor membre, pentru sprijinirea și, în cooperare cu alte autorități naționale competente, pentru orientarea corelării dintre sistemele naționale de calificări și Cadrul european al calificărilor, pentru a promova calitatea și transparența acestei corelări.

Aceste centre naționale de coordonare ar trebui, printre altele:

- (a) să coreleze nivelurile de calificări din cadrul sistemelor naționale de calificări cu nivelurile Cadrului european al calificărilor descrise în anexa II;
- (b) să se asigure că este utilizată o metodologie transparentă pentru corelarea nivelurilor naționale de calificări cu Cadrul european al calificărilor, pe de o parte pentru a facilita compararea acestora și, pe de altă parte, pentru a se asigura că deciziile care rezultă sunt publicate;

- (c) să ofere acces la informații și asistență părților interesate cu privire la corelația dintre calificările naționale și Cadrul european al calificărilor prin intermediul sistemelor naționale de calificări;
- (d) să promoveze participarea tuturor părților interesate, inclusiv, în conformitate cu legislația și practicile naționale, a instituțiilor de învățământ superior și a instituțiilor de educație și formare profesională, a partenerilor sociali, a sectoarelor și experților în ceea ce privește compararea și utilizarea calificărilor la nivel european.

APROBĂ INTENȚIA COMISIEI DE:

1. a sprijini statele membre la executarea sarcinilor de mai sus și organizațiile sectoriale internaționale la utilizarea nivelurilor și principiilor de referință ale Cadrului european al calificărilor, astfel cum este prevăzut în prezenta recomandare, în special prin facilitarea cooperării, a schimbului de bune practici și a testării — printre altele prin evaluări voluntare reciproce și prin proiecte pilot în cadrul programelor comunitare, prin exerciții de informare și consultare cu comisiile de dialog social — și prin dezvoltarea de material de sprijin și de orientare;
2. a institui, în termen de 23 aprilie 2009, un grup consultativ pentru Cadrul european al calificărilor (compus din reprezentanți ai statelor membre și în care să fie implicați parteneri sociali europeni și alte părți interesate, după caz), responsabil de asigurarea coerenței globale și de promovarea transparenței procesului de corelare a sistemelor de calificări cu Cadrul european al calificărilor;
3. a aprecia și evalua, în cooperare cu statele membre și după consultarea cu părțile interesate, măsurile luate ca urmare a prezentei recomandări, inclusiv atribuțiile și durata mandatului grupului consultativ, și de a prezenta un raport Parlamentului European și Consiliului, în termen de 23 aprilie 2013, cu privire la experiența acumulată și implicațiile pentru viitor, inclusiv, dacă este cazul, o posibilă analiză și revizuire a prezentei recomandări;
4. a promova legături strânse între Cadrul european al calificărilor și sistemele europene existente sau viitoare de transfer și acumulare de credite în învățământul superior și în educația și formarea profesională, pentru a îmbunătăți mobilitatea cetățenilor și pentru a facilita recunoașterea rezultatelor învățării.

Adoptată la Strasbourg, 23 aprilie 2008.

Pentru Parlamentul European
Președintele
H.-G. PÖTTERING

Pentru Consiliu
Președintele
J. LANARČIČ

ANEXA I

Definiții

În sensul prezentei recomandări, se aplică următoarele definiții:

- (a) „calificare” înseamnă un rezultat formal al unui proces de evaluare și de validare, care este obținut atunci când un organism competent stabilește că o persoană a obținut rezultate ca urmare a învățării la anumite standarde;
 - (b) „sistem național de calificări” înseamnă toate aspectele activității unui stat membru legate de recunoașterea educației și a altor mecanisme care corelează educația și formarea cu piața muncii și societatea civilă. Acesta include dezvoltarea și punerea în aplicare a acordurilor și proceselor instituționale legate de asigurarea calității, evaluarea și acordarea calificărilor. Un sistem național de calificări poate fi format din mai multe subsisteme și poate include un cadru național al calificărilor;
 - (c) „cadru național al calificărilor” înseamnă un instrument pentru clasificarea calificărilor în conformitate cu un set de criterii care corespund unor niveluri specifice de învățare atinse, al cărui scop este integrarea și coordonarea subsistemelor naționale de calificări și îmbunătățirea transparenței, accesului, progresului și calității calificărilor în raport cu piața muncii și societatea civilă;
 - (d) „sector” înseamnă o grupare de activități profesionale pe baza funcției economice, produsului, serviciului sau tehnologiei lor principale;
 - (e) „organizație sectorială internațională” înseamnă o asociație de organizații naționale, inclusiv, de exemplu, angajatori și organisme profesionale, care reprezintă interesele sectoarelor naționale;
 - (f) „rezultatele învățării” înseamnă ceea ce cunoaște, înțelege și poate face persoana care învață, la terminarea procesului de învățare, care sunt definite sub formă de cunoștințe, abilități și competențe;
 - (g) „cunoștințe” înseamnă rezultatul asimilării de informații prin învățare. Cunoștințele reprezintă ansamblul de fapte, principii, teorii și practici legate de un anumit domeniu de muncă sau de studiu. În contextul Cadrului european al calificărilor, cunoștințele sunt descrise ca teoretice și/sau faptice;
 - (h) „abilități” înseamnă capacitatea de a aplica și de a utiliza cunoștințe pentru a aduce la îndeplinire sarcini și pentru a rezolva probleme. În contextul Cadrului european al calificărilor, abilitățile sunt descrise ca fiind cognitive (implicând utilizarea gândirii logice, intuitive și creative) sau practice (implicând dexteritate manuală și utilizarea de metode, materiale, unelte și instrumente);
 - (i) „competență” înseamnă capacitatea dovedită de a utiliza cunoștințe, abilități și capacități personale, sociale și/sau metodologice în situații de muncă sau de studiu și pentru dezvoltarea profesională și personală. În contextul Cadrului european al calificărilor, competența este descrisă din perspectiva responsabilității și autonomiei.
-

Descriptori de definire a nivelurilor Cadrului european al calificărilor (CEC)

Fiecare dintre cele 8 niveluri este definit de un set de descriptori care indică rezultatele învățării relevante pentru calificările de la nivelul respectiv în orice sistem de calificări

	Cunoștințe	Abilități	Competențe
	În cadrul CEC, cunoștințele sunt descrise ca fiind teoretice și/sau faptice	În cadrul CEC, abilitățile sunt descrise ca fiind cognitive (implicând utilizarea gândirii logice, intuitive și creative) sau practice (implică dexteritate manuală și utilizarea de metode, materiale, unelte și instrumente)	În cadrul CEC, competența este descrisă din perspectiva responsabilității și autonomiei
Nivelul 1 Rezultatele învățării corespunzătoare Nivelului 1 sunt	cunoștințe generale de bază	abilități de bază necesare pentru a executa sarcini simple	munca sau studiul sub supraveghere directă într-un context structurat
Nivelul 2 Rezultatele învățării corespunzătoare Nivelului 2 sunt	cunoștințe factice de bază într-un domeniu de muncă sau de studiu	abilități cognitive și practice de bază, necesare pentru utilizarea informațiilor relevante în scopul executării sarcinilor și rezolvării problemelor de rutină prin utilizarea unor reguli și instrumente simple	munca sau studiul sub supraveghere, cu un anumit grad de autonomie
Nivelul 3 Rezultatele învățării corespunzătoare Nivelului 3 sunt	cunoștințe factice, cunoașterea unor principii, procese și concepte generale dintr-un domeniu de muncă sau de studiu	o gamă de abilități cognitive și practice necesare pentru executarea sarcinilor și rezolvarea problemelor prin selectarea și aplicarea de metode, instrumente, materiale și informații de bază	asumarea responsabilității pentru executarea sarcinilor într-un domeniu de muncă sau de studiu adaptarea propriului comportament la circumstanțe pentru rezolvarea problemelor
Nivelul 4 Rezultatele învățării corespunzătoare Nivelului 4 sunt	cunoștințe factice și teoretice în contexte largi, în cadrul unui domeniu de muncă sau studiu	o gamă de abilități cognitive și practice necesare pentru găsirea de soluții la probleme specifice, într-un domeniu de muncă sau de studiu	auto-gestionare cu ajutorul unor indicații în general previzibile în cadrul situațiilor de muncă sau de studiu, dar care se pot schimba supravegherea activității de rutină a altor persoane, preluând o anumită responsabilitate pentru evaluarea și îmbunătățirea activităților de muncă sau de studiu
Nivelul 5 (*) Rezultatele învățării corespunzătoare Nivelului 5 sunt	cunoștințe factice și teoretice cuprinzătoare, specializate, într-un domeniu de muncă sau de studiu și conștientizarea limitelor cunoștințelor respective	o gamă amplă de abilități cognitive și practice necesare pentru conceperea de soluții creative la probleme abstracte	gestionare și supraveghere în situații de muncă sau de studiu, în care schimbările sunt imprevizibile revizuirea și dezvoltarea performanțelor proprii și ale altora

Nivelul 6 (**) Rezultatele învățării corespunzătoare Nivelului 6 sunt	cunoștințe avansate într-un domeniu de muncă sau de studiu, care implică înțelegerea critică a teoriilor și principiilor	abilități avansate, care denotă control și inovație, necesare pentru a rezolva probleme complexe și imprevizibile într-un domeniu de muncă sau de studiu specializat	gestionarea de activități sau proiecte tehnice sau profesionale complexe, prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor în situații de muncă sau de studiu imprevizibile asumarea responsabilității pentru gestionarea dezvoltării profesionale a indivizilor și grupurilor
Nivelul 7 (***) Rezultatele învățării corespunzătoare Nivelului 7 sunt	cunoștințe foarte specializate, unele dintre ele situându-se în avangarda nivelului de cunoștințe dintr-un domeniu de muncă sau de studiu, ca bază a unei gândiri și/sau cercetări originale conștientizare critică a cunoștințelor dintr-un domeniu și a cunoștințelor aflate la granița dintre diferite domenii	abilități specializate pentru rezolvarea problemelor în materie de cercetare și/sau inovație, pentru dezvoltarea de noi cunoștințe și proceduri și pentru integrarea cunoștințelor din diferite domenii	gestionarea și transformarea situațiilor de muncă sau de studiu care sunt complexe, imprevizibile și necesită noi abordări strategice asumarea responsabilității pentru a contribui la cunoștințele și practicile profesionale și/sau pentru revizuirea performanței strategice a echipelor
Nivelul 8 (****) Rezultatele învățării corespunzătoare Nivelului 8 sunt	cunoștințe la cel mai avansat nivel dintr-un domeniu de muncă sau de studiu și cunoștințe aflate la granița dintre diferite domenii	abilitățile și tehnicile cele mai avansate și specializate, inclusiv abilitatea de sinteză și evaluare, necesară pentru rezolvarea problemelor critice de cercetare și/sau inovație și pentru extinderea și redefinirea cunoștințelor existente sau a practicilor profesionale	demonstrarea unui nivel ridicat de autoritate, inovație, autonomie, de integritate științifică și profesională și a unui angajament susținut pentru dezvoltarea de noi idei sau procese aflate în avangarda unui situații de muncă sau de studiu, inclusiv cercetarea

Compatibilitatea cu Cadrul calificărilor din Spațiul European al Învățământului Superior

Cadrul calificărilor din Spațiul European al Învățământului Superior prevede descriptori pentru ciclurile de învățământ.

Fiecare descriptor de ciclu prezintă un enunț generic al așteptărilor tipice cu privire la realizările și abilitățile asociate cu calificările care reprezintă sfârșitul ciclului respectiv.

(*) Descriptorul pentru ciclul scurt de învățământ superior (în cadrul sau legat de primul ciclu), elaborat de Inițiativa comună pentru calitate, în cadrul Procesului de la Bologna, corespunde rezultatelor învățării pentru nivelul 5 al CEC.

(**) Descriptorul pentru primul ciclu din Cadrul calificărilor din Spațiul European al Învățământului Superior, convenit de ministrii învățământului superior cu ocazia reuniunii de la Bergen din mai 2005 în cadrul Procesului de la Bologna, corespunde rezultatelor învățării pentru nivelul 6 al CEC.

(***) Descriptorul pentru al doilea ciclu din Cadrul calificărilor din Spațiul European al Învățământului Superior, convenit de ministrii învățământului superior cu ocazia reuniunii de la Bergen din mai 2005 în cadrul Procesului de la Bologna, corespunde rezultatelor învățării pentru nivelul 7 al CEC.

(****) Descriptorul pentru al treilea ciclu din Cadrul calificărilor din Spațiul European al Învățământului Superior, convenit de ministrii învățământului superior cu ocazia reuniunii de la Bergen din mai 2005 în cadrul Procesului de la Bologna, corespunde rezultatelor învățării pentru nivelul 8 al CEC.

ANEXA III

Principii comune pentru asigurarea calității în învățământul superior și în educația și formarea profesională în contextul Cadrului european al calificărilor

La punerea în aplicare a Cadrului european al calificărilor, asigurarea calității, necesară pentru a garanta desfășurarea responsabilă și îmbunătățirea învățământului superior și a educației și formării profesionale, ar trebui să se bazeze pe următoarele principii:

- politicile și procedurile de asigurare a calității ar trebui să stea la baza tuturor nivelurilor din Cadrul european al calificărilor,
 - asigurarea calității ar trebui să fie parte integrantă a gestionării interne a instituțiilor de învățământ și de formare,
 - asigurarea calității ar trebui să includă evaluarea regulată a instituțiilor, a programelor lor sau a sistemelor lor asigurare a calității prin intermediul unor organisme sau agenții externe de control,
 - organismele sau agențiile externe de control responsabile pentru asigurarea calității ar trebui să facă obiectul unor controale regulate,
 - asigurarea calității ar trebui să includă informații despre situații, oportunități, procese și rezultate, punând în același timp accentul pe efecte și pe rezultatele învățării,
 - sistemele de asigurare a calității ar trebui să includă următoarele elemente:
 - obiective și standarde clare și măsurabile, orientări pentru punerea în aplicare, inclusiv privind implicarea părților interesate,
 - resursele adecvate,
 - metode coerente de evaluare, asociind autoevaluarea cu revizuirea externă,
 - mecanisme de raportare și proceduri de îmbunătățire,
 - rezultate ale evaluării accesibile pe scară largă,
 - inițiativele de asigurare a calității la nivel internațional, național și regional ar trebui să fie coordonate pentru a asigura supravegherea, coerența, sinergia și analiza întregului sistem,
 - asigurarea calității ar trebui să fie un proces de cooperare care să implice toate nivelurile și sistemele de învățământ și de formare și toate părțile interesate la nivel național și comunitar,
 - orientările de asigurare a calității la nivel comunitar pot prevedea puncte de referință pentru evaluări și pentru învățarea din experiențele celorlalte părți.
-